

VEKTOR TRIDO

JURI JURJEVIC

Prevela
Jasna Stojković

Laguna

Naslov originala

Juris Jurjevics
THE TRUDEAU VECTOR

Copyright © 2005 Juris Jurjevics

Translation Copyright © 2008 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za
Edvardsa Sudmalisa
i
Aleksandra Nikitina
Grigorija Paska
Igora Sutjagina

*„Reč je kao vrabac.
Kad ga jednom pustite da odleti, ne možete više da ga uhvatite.“*

General-major Valentin Jevstignjejev,
Zamenik načelnika Radijacionog, biološkog i hemijskog
direktorata Ministarstva odbrane, Moskva

1

Temperatura se spustila na minus četrdeset i još je padala. Sunce je već zašlo i neće ga biti cele zime. Sada se videlo samo kao daleka bleđa linija između ledene pustinje na kojoj su stajali i ravnog ništavila iznad njih. Ovako kasno u oktobru slaba sunčeva svetlost nikada se nije uzdizala iznad obzorja. Treperava srebrnasta traka jedva je osvetljavala horizont, ali je ipak zaklanjala zvezde prvih nekoliko polarnih noći, pa je ljubičastocrno nebo izgledalo kao neprozirni pokrov. S dolaskom zime, čak i ta bleđa pruga će iščeznuti. U naredna dvadeset četiri sata zavladaće potpuni mrak i na nebu će zaplamteti sazvežđa i galaksije.

Pod Vernoovom baterijskom lampom njegov vozač je izgledao kao psihodelična ptica dok je s naporom koračao po snegu. Kad god bi svetlo palo na bela pera njegovog odeća za ekstremne uslove, fluorescentni vrškovi bi zasijali kao drečavonarandžaste lampice. Zakrivljena kaciga i kapuljača samo su pojačavale taj utisak: pred njim kao da se nalazio predimenzionirani kostim pingvina u kome je njegov sin bio na svečanosti blagosiljanja životinja na Dan svetog Franje u Montrealu. U svakoj drugoj prilici to sećanje bi Vernou izmamilo osmeh. Ali sada nije.

Visoko iznad njihovih glava lelujala se džinovska aurora borealis: njeni paučinasti ljubičasti i bledozeleni pramenovi nadimali su se u talasima duž vitica magnetnih sila tamo gde je polje bilo najjače. Verno nikako nije uspevaao da izoštri rasplintute boje i oceni da li je aurora na samo nekoliko centimetara ili kilometara od njegovog lica. Polarna svetlost je ovoga puta poranila, što se retko dešavalo ovako daleko na severu. Ali mnogo toga je bilo neobično u poslednje vreme.

Emil Verno nikada nije doživeo potpun prekid veza s istraživačima na terenu. Najviše ga je plašila mogućnost da se neko survao u procep u ledu ili upao u *polinju*.^{*} Ali time nije mogao da objasni zašto je radio totalno mrtav, osim... Osim ako se sve četvoro nisu istovremeno survali u hladnu vodu nakon što im je vozilo prešlo preko krtog leda ili propalo kroz otvorenu pukotinu u ledeno more. U tom slučaju ni polarna odela ne mogu da ih spasu. Na tu pomisao Verno promrmlja sebi u bradu nekoliko odabranih kvebečkih epiteta.

Vozač zastade na ivici ravnog prostranstva i ćutke pozva Vernoa da mu priđe. Stigli su do polinje, prirodnog otvora u morskom ledu koji je prkosio hladnoći i uspevaao da opstane cele zime. Potpuno mirna voda mirisala je na rasol.

Svuda unaokolo sneg je bio dobro utaban. Nekoliko koaksijalnih kablova i crvenih sajli, obavijenih ledom i solju, uvijali su se poput zmije do samog ruba polinje. Sonda za prikupljanje podataka verovatno je, kao ajkula u moru, kružila po unapred programiranoj elipsastoj putanji.

Vernoov vozač je baterijskom lampom obasjao ivicu vode u potrazi za tragovima uranjanja. Pregledali su brojne otiske stopala, prateći ih tridesetak metara duž kablova do skloništa na naduvavanje koje je zahvaljujući upaljenom svetlu sijalo slično kristalima granata. Nije se video nijedan ljudski obris, nijedno

^{*} Od ruskog *полюнья* – reč koja je ušla i u druge jezike, a znači otvor u ledu, tačnije nezamrznutu vodu (u polarnim morima) okruženu ledom. (Prim. prev.)

parkirano vozilo: ni veliko vozilo na džinovskim točkovima, ni manji polarni guseničar. *Nikoga nema*, baš kao što je prva spasilacka ekipa javila pre nego što je organizovana potraga.

Aleks Košut, Junzo Ogata, Eni Baskom, ruski glaciolog Minskov i Lidija Tarakanova. Svi su nestali. Bilo je predviđeno da Tarakanova tog jutra otputuje. Ostali su došli u logor da je isprate, obave uobičajene analize morske vode koje se rade svaka tri meseca i snime podatke koje je prikupila sonda na daljinsko upravljanje. Ali nisu odgovorili na redovan podnevni poziv iz baze i niko nije mogao da stupi s njima u kontakt niti preko transivera u odelima niti preko radija u vozilu. Sada ih je tražilo pola stanice Trido.

Transformator u skloništu lagano je brujaao; napajale su ga vetrenjače, koje su se, poređane u nizu, ravnomerno okretale na šupljim stubovima visokim tri i po metra. Unutra su postojale dve radne površine: cirade čvrsto razapete između teleskopskih nogara. Jedna je bila u visini stola; pored nje je stajao prevrnuti sanduk koji je služio kao stolica. Drugi radni prostor ličio je na noćni stočić: dovoljno uzdignut iznad zastrtog poda da istraživač lako može da dohvati laptop i sonometar dok udobno sedi na krevetu na naduvavanje. Pored kreveta je ostalo pakovanje suvog bobičavog voća, dopola pojednog.

Nije bilo znakova opasnosti, niti nekakvog kvara. Nije bilo ničeg neobičnog. Vernou je laknulo što nisu naišli na krvave tragove medveda zatečenog u krađi.

U Ogatinom kutku sve je bilo uobičajeno uredno, kao što je kod Eni Baskom vladao tipičan haos. Između je bila okačena zavesa, koja je više služila da sakrije tu aljkavost, nego da sačuva njenu privatnost. Aleks Košut je bio usred jedne od svojih partija šaha: šahovska tabla je bila uredno ostavljena na njegovom dušek. Minskovljeva kutak je izgledao kao da tu niko ne boravi, što takođe nije delovalo čudno. Bilo je nečeg neuhvatljivog u vezi s tim čovekom. Dušek Tarakanove je bio izduvan, njena

vreća za spavanje urolana, a polarno odelo presavijeno, s kaci-gom na vrhu.

Na susednom krevetu, na vreći za spavanje, pronašao je Ogatin PDA kompjuter i odmah pregledao dnevnik ekspedici-je. Beleške su bile sasvim rutinske: opisivale su putovanje od Arktičke istraživačke stanice Trido do logora na terenu; njihov oprezan metod rada u teškim polarnim uslovima; jednolične, precizne postupke dobro uvežbanih i izuzetno obrazovanih umova, prikupljanje i sistematizovanje podataka. Sve u vezi s poslom bilo je predvidljivo – sve osim ambijenta.

Stigao je do poslednje beleške koja se odnosila na ciklus spa-vanja i jutarnji raspored. Proračuni su bili izdvojeni u žutom prozoru, zapisi koji će na kraju biti ubačeni u bazu podataka i zvanični izveštaj: salinitet vode, apveling,* stanje na gravimetru** i automatskom mareografu.*** Verno je nagnuo glavu da bi pro-čitao nečitku belešku nezgrapno napravljenu pisaljkom po ekranu uređaja: *ignis fatuus*. Nije prepoznao izraz. Niti rukopis – ni nalik na Ogatina pravilna geometrijska slova. Možda je Košutov?

Verno ponovo opsova. Četvero naučnika nisu mogli tek tako da nestanu usred ove pustoši. Radio u skloništu bio je uključen i normalno je funkcionisao. Oprema je očitavala podatke.

Možda je reč o neslanj šali? Večeras se organizuje godi-šnja proslava zalaska sunca i zvaničnog dolaska zime. Svako je sklepa kakav-takav kostim od onoga što se zateklo u stanici i zbijao šale, kao da slave poklade pre dugih meseci polarnog posta. Kako bi voleo da je to samo neslana praznična student-ska šala!

Vozač lupnu Verno po ruci otvorenom sveskom. Odmah je prepoznao dnevnik koji je vodila Eni. Uze ga i pročita posled-nji zapis.

* Od engleskog *upwelling*: podizanje hladne vode sa dna na površinu oke-ana. (Prim. prev.)

** Instrument koji meri gravitaciono polje. (Prim. prev.)

*** Instrument za merenje nivoa mora. (Prim. prev.)

20. oktobar

Sinoć smo imali malu oproštajnu žurku: kolač od šljiva i čaj s likerom. Lidija Tarakanova danas odlazi ukoliko podmornica uspe da se probije do polinje. Otvor polinje se svakog dana drastično, neuobičajeno smanjuje, dok svetlo slabi, a arktička noć neumitno pada. Ove godine to je kao da tražite baru usred pustinje.

Ali našli su je. Doktorica Tarakanova se ukrcala i otputovala. Eni Baskom je podnela izveštaj o tome s tipičnim likovanjem: *Hvala bogu za sitne radosti. Otišla je! Jupi!*

S osmehom na licu, Verno zatvori dnevnik. U svakoj drugoj prilici i on bi nazdravio njenom odlasku. *До свидания, Лидия,** pomisli. Dobro smo se rešili bede. Kakva je to bila žena! Zahtev-na, kapriciozna, teška. Cele godine bila je nesnosna saradnica.

Preko kratkotalasnog kanala vozač ga zadihanim glasom pozva da izađe.

Nekoliko puta začu se radio-signal za uzbunu. Jedan spa-silac obavestavao je ostale da je ugledao veliko vozilo. Stanica Trido, udaljena dvadeset dva kilometra ka jugoistoku, primila je poruku i zatražila da o svemu bude obavestavana. Vernoov vozač je već gledao u svoj uređaj za globalno pozicioniranje i u polietilensku kartu. Radio-signal je dolazio sa udaljenosti od četristo metara, iz pravca obližnjeg stenovitog uzvišenja poznatog kao Mekenzijsko brdo.

„Idemo“, reče Verno ulazeći u kabinu guseničara, koji se zanjihna na svojoj širokoj šasiji, dok su mu se ogromni točkovi pokrenuli pre nego što je on stigao da se veže.

*Merde.*** Glupi pojasevi. Šta će im uopšte? Maksimalna brzina guseničara iznosi svega trideset kilometara na sat.

Električni motor napajale su aluminijumske baterije, tako da se lako palio po velikoj hladnoći, a kao gorivo služio mu je

* Rus.: Do viđenja, Lidija. (Prim. prev.)

** Franc.: Sranje. (Prim. prev.)

vodonik, što znači da nije zagađivao okolinu, u skladu s pravilima Kraljevske komisije. Bože, kako je žudeo za trzajem motora s unutrašnjim sagorevanjem! Upola manje motorne sanke na benzin postizale su dva do tri puta veće ubrzanje; nek idu do đavola posledice po teren! Žurilo mu se da stigne do svojih ljudi. Na Arktiku svaki minut proveden na tako niskoj temperaturi može biti koban.

„*Hostie*“,* opsova Verno. Od njihanja mu je bilo muka. „Ova mašina je kao bova na talasima.“

„Šta?“ Vozač se napola okrenu ka njemu, ali mu se lice nije videlo iza vizira kacige.

„Ništa. Vozi brzo“, reče Verno. „*Allez, allez! Schnell*,** pobogu!“

Bilo je mnogo hladnije i mračnije nego kada su stigli do polinje. Na horizontu više nije bilo ni one slabašne svetlucave trake. Na digitalnom displeju Vernoove kacige očitavalo se 13.47.

Katamaran*** medicinske ekipe, veći i brži, prošao je pored guseničara kao jahta na ležernom krstarenju. Medicinsko osoblje, uključujući kvalifikovanu bolničarku i nekoliko istraživača koji su dobrovoljno obavljali posao medicinskih tehničara, nalazili su se u jednom krilu, a njihova oprema u drugom; dve polovine, povezane šipkama, savijale su se dok je katamaran klizio po ledu. Čekrk, obešen na sredini, zveketao je o svoj ram kao zvono za uzbinu. Sedam pari farova pristizalo je iz više pravaca, stežući obroč oko iščezlih istraživača. Po talasastom ledenom polju kretala su se brojna vozila na visokim šasijama, dok su im svetla poskakivala gore-dole. Svež led je bio gladak i ravan, ali su se oni stariji slojevi pretvorili u bezbroj brežuljaka. Vernoov guseničar se valjao po uzvišenjima, naginjući se čas na jednu čas na drugu stranu.

* Franc.: Prokletstvo. (Prim. prev.)

** Franc. i nem.: Hajde, hajde. Brzo. (Prim. prev.)

*** Naziv za vrstu čamca (u ovom slučaju vozila) s dva spojena trupa. (Prim. prev.)

Farovi su se približavali i ukrštali, osvetljavajući cilj i bacajući plavičast i zelenkast odsjaj po ledu u neposrednoj blizini.

Snopovi svetla obasjase tri nepomične prilike na tlu.

„*Kurat*“,* opsova vozač na estonskom kad im se vozilo prope uz jedno uzvišenje i skliznu na drugu stranu. Pokušavao je da obuzda upravljač dok su proklizavali, ali je na kraju zaustavio guseničar tik uz veći katamaran.

Trojka se sada jasno videla. Obodi kaciga su im se sijali kao kljunovi ubijenih ptica. Činilo se kao da se previjaju, ali Vernou sinu da je tu iluziju stvaralo lelujanje pera njihovih odela na slabom vetru. Ležali su potpuno nepomično.

Verno iskoči iz vozila i pohita za užurbanom medicinskom ekipom, koja se dovikivala preko interkoma na francuskom i nemačkom. Slušalice mu ispuni njihovo teško disanje.

Dvojica medicinara nagnuše se nad Junza Ogatu, japanskog geologa. Eni Baskom je ležala pet-šest metara dalje, pored Minskova: oba tela bila su neobično iskrivljena, savijena kao da su cirkuske akrobate, pri čemu su noge ruskog naučnika skoro dodirivale potiljak njegove kacige.

Medicinari klekoše kraj Ogate, Baskomove i Minskova. Fluorescentne zelene trake na njihovim jaknama svetlucale su pod svetlošću farova. Verno i ostali su bespomoćno koračali tamo-amo.

Bolničar spusti na zemlju kanister sa zagrejanim kiseonikom pa pocepa spoljni pernati sloj Ogatinog odela, raseče labavu vlažnu postavu, a zatim i triko pripijen uz telo. Oslobođena toplota i vlaga ispariše istog sekunda i zalediše se u vazduhu kao konfete.

On prisloni ploče monitora za merenje pulsa na ogoljene grudi, koje odmah posiveše od mraza. Monitor zatreperi, zasvetleše crvene brojke i jedva ustalasale linije. Jednociфreni brojevi. Minimalan rad srca.

* Eston.: Do đavola. (Prim. prev.)

Bolničar je intubirao Ogatu. Upumpao mu je u pluća kiseonik temperature četrdeset stepeni da bi se telo zagrejalo iznutra i sprečile pogubne posledice prodora sleđene krvi iz ruku i nogu u srce za vreme oživljavanja. U ovim uslovima aritmija bi mogla biti smrtonosna.

Verno se zabrinuto vrteo dok je bolničar užurbano radio: zabo je špric kroz nekoliko slojeva svetlucavog odelu direktno u Ogatinu butinu, a zatim podigao kapak da mu vidi zenicu.

Nije je bilo. Bolničar podiže drugi kapak. Ništa.

Verno pomisli da su mu se oči verovatno prevrnule kad je izgubio svest. Inuiti su preporučivali priče o lovcima kojima bi rožnjače potpuno pobele kad bi se smrznili. Verno kleknu na tvrd led da pogleda izbliza. Ogati se oči nisu smrznule. Nije ih bilo. Ni zenica, ni dužica, ničega. Ostale su samo beonjače.

Emil Verno pogleda u nemačkog medicinskog tehničara Ulija očekujući objašnjenje, ali je ovaj grozničavo masirao Ogati grudni koš. „*Komm, komm*“,* nestrpljivo je ponavljao.

Nije uspevao da mu izbaci vazduh iz pluća, čak ni kada mu je celom svojom težinom pritisnuo torzo.

„*Mein Gott*.“** Stenjući od napora, očajnički je pokušao još nekoliko puta, da bi na kraju u neverici odustao i seo na pete.

„Nemoguće da se toliko zaledio. Udovi su mu savitljivi. Lice mu je golo, to je tačno, ali odelo mu je netaknuto.“

Mrmljanje i šapat ispuniše radio-kanal. Verno baci pogled na medicinare koji su klečali pored drugo dvoje naučnika i pokušavali da ih vrata u život. Interkom škljocnu u trenutku kada je Uli aktivirao svoj mikrofonski, ali nije izustio ni reč. Verno dotaknu prekidač za mikrofonski na svojoj rukavici. „Uli?“

Iza kacige zamagljene od uzaludnog napora, mladić podiže pogled. „Mrtvi su“, reče Uli na engleskom, a zatim tiho na nemačkom: „*Wir können nichts machen*.“ Ne možemo ništa. To je rekao smireno, okrećući mu leđa da osmotri Ogatu. „*Zu*

* Nem.: Hajde, hajde. (Prim. prev.)

** Nem.: Bože. (Prim. prev.)

spät“, dodade promuklo. Prekasno. Jedan od članova njegove ekipe odmahnu glavom i pokri Minskovljevo lice.

Oko kruga gde su stajali stizalo je sve više spasilaca i svako je donosio svoje svetlo kako se priključivao gomili, neobičnim prilikama koje se napeto naginju napred, zapanjene. Čuo se žamor uzvika i uzdaha; na radio-kanalu ukrštali su se glasovi na nekoliko jezika. Nekolicina je četvoronoške, ne verujući vlastitim očima, zagledala mrtve kolege. „Kako je to moguće?“, čuo je Kristijana. Još nekoliko glasova se mešalo na ultrakratkim talasima. „Eni, Eni“, probijao se nečiji šapat kroz višejezički žamor.

Verno se okrenu i izađe iz zaslepljujuće svetlosti pod kojom nije bilo senki. Kilometrima iznad njihovih glava goreli su tanki beli i crveni pramenovi aurore: eksplodirali su slično vatrometu i prelivali se u bojama spektra na nebeskom bezdanu. Svaka zlatna pruga zapljusnula bi radio-stanice talasom statičkog elektriciteta. Treperavo svetlo se palilo stotinak kilometara od tla, uzdizalo još sto pedesetak, a zatim širilo hiljadama kilometara iznad polarnog prostranstva. Gledajući u taj ogromni zid svetlosti, Verno se oseti beskrajno sićušnim.

Tlo je glasno škripalo, kao drveni brod u oluji, dok su se džinovske ledene sante pomerale tarući se jedna o drugu. Zaledeno more nikada nije delovalo tako pusto. Verno se okrenu i netremice zagleda u Junza Ogatu, Eni Baskom i Minskova.

Svuda unaokolo bila je razbacana oprema. Nekoliko Ogatinih japanskih kolega čučalo je u polukrugu kod njegovih nogu, pognutih glava.

Verno nije znao šta dalje. Noge su mu od kolena naniže utrnule, pa mu se činilo da gubi ravnotežu. Pokušao je da se natera da misli logično.

U slušalicama je najglasnije čuo Nemce: uzbuđeno su razmenjivali nerazumljive komentare nastojeći da analiziraju šta se dogodilo. Nije mogao da prati šta govore i u tom trenutku bilo mu je svejedno. Tresao se.

„*Verdammt! Wo ist Kossuth?*“,* upita jedan od njih.

Svi koju su znali nemački istovremeno podigoše pogled. Toliko su se prenerazili kada su pronašli tri tela da su na nje-ga zaboravili. Tragali su za četvoro istraživača. Gde je Aleks Košut?

Verno se lagano okretao ne bi li primetio nekakav pokret, boju, svetlo.

Ništa.

Njihovo vozilo s džinovskim gumama zabilo se u ledeni zid i tu zaustavilo, sa još uvek upaljenim svetlom u unutrašnjosti i farovima zaglavljenim u grebenu. U slušalicama se čuo slab signal za uzburu. U mrtvoj tišini zvuk se naglo pojača.

Verno se vrati u osvetljeni krug i saže ka Uliju, koji je nepomično sedeo na ledu. Pronašao je prekidač na njegovoj podlak-tici i isključio prodorni alarm.

Aleks Košut je čuo uzbuđene radio-pozive, a zatim se veza prekinula. On skide kacigu i hladnoća mu odmah preseče dah. Svlačio je ostale slojeve, jedan po jedan, stavljajući ih na sedište guseničara. Kad se potpuno razodenuo, stao je na stepenik, prigušio svetla na instrument-tabli i pokrenuo vozilo. Odskočio je u stranu i posmatrao ga kako se udaljava, poskakuje po ledu i klizi po stvrnutom moru.

U sledećem trenutku guseničar se pretvorio u senku, a zatim je potpuno nestao u mraku. Zureći u tačku gde je iščezao, nje-mu se učini kao da je skliznuo u zaleđeni okean. Potpuno nag, Košut je seo na sneg i razmišljao o tome kako njegov mozak razmatra šta mu predstoji.

Bez zaštitne opreme i vreće za spasavanje, izbor mu je bio ograničen. Možda je mogao da pokuša da iskopa sklonište golim rukama, ali nije imao lopatu, niti bilo kakav izvor toplote osim svog golog tela. Zahvaljujući svojstvima izolatora, sneg bi mu

* Nem.: Prokletstvo! Gde je Košut? (Prim. prev.)

možda umanjio hladnoću, ali bi to u najboljem slučaju bilo pri-vremeno. Shvatio je da taj napor nije vredan truda. Nije želeo da se upušta u jalove poduhvate. Odlučio je da ostane svestan.

Očekivao je sećanja, nostalgiju, ali mu je ljuti mraz paralisao mozak. Lice mu se ukutilo od zime, a prsti ukočili.

Primetio je da mu se grudni koš i mišići ruku grče da bi ubr-zali metabolizam i ugrijali se; nekontrolisano se tresao. Disao je što je ravnomernije mogao, iako je drhtao. Kakvu bi poruku mogao da im ostavi pre nego što izgubi razum? Podižući ruku kroz bele pahulje, gledao je kako mu se njihovi kristali slivaju niz obamrle prste u divnim pramenovima. Pesak, razmišljao je, vruć pesak, terajući telo da zanemari ledeno okruženje. Ali oštar mraz je bio jači.

Levo staklo naočara puče i ispade; plastični delovi na slepo-očnicama zdrobiše se i rasuše.

Njegova nagost je bila bezbojna. Periferni krvni sudovi zatvo-rili su se da bi sačuvali toplotu za glavne organe. On usredsredi pažnju na smeđe masne ćelije između lopatica i oko bubrega, gde se stvarao najveći deo telesne toplote, i pokuša da usmeri misli na njihov rad.

Poželeo je da mu obuka iz preživljavanja nije ostala tako živo u sećanju: znao je kako se led formira u telesnim tečnostima, kako sabija i zgušnjava ćelije i uništava ravnotežu elektrolita, kako ruši ćelijske zidove dok se probija unutra. Ili napolje.

Košut je hteo da skine ledenice oko usta, ali nije mogao. Ruke su mu grčevito stiskale grudni koš i nisu ga puštale. Drhtanje je prestalo. Koža mu se zarumenela. Krv je kružila po telu u poslednjem pokušaju da se odupre navali hladnoće, jurila je ne bi li spasla život, ali je posustajala. Iznemogao, on podiže pogled ka nebu i pokuša da se ispuni nemom lepotom predela.

Emisija fotona bila je čudesna – pulsirajuća paučinasta zave-sa ljubičastog, zelenog i belog, veličanstven lelujavi čaršav. Da li halucinira? Ranije nisu dopirali ovoliko daleko na sever. Lju-bičaste niti su paralele nebo kao munje. Magnetosferski protoni

i elektroni udarali su u gornje slojeve atmosfere, proizvodili gasove, pretvarali azot u bleštavo plavetnilo, a kiseonik iznad njega u žutozelene pramenove. Pokušao je da se seti jednačine putanja čestica, ali nije mogao. Čitavi delovi njegove svesti su otkazali.

Osetio je strahovit bol negde u telu, ali nije znao gde, zadržao je dah ne bi li ga obuzdao. Kad mu temperatura dovoljno opadne, možda će ga moždani udar poštediti daljih patnji. Naginjući se napred, uspeo je da oslobodi jedno stopalo. Iz polučučnja, Košut pokuša da stane na noge.

U tom trenutku izgubio je svaki osećaj; zapitao se zašto se to dogodilo tako iznenada. A onda je shvatio. Možda je, pošto su mu se sve tečnosti zaledile, ustajući slomio kičmu.

2

Zaklanjajući oči od mutnog kalifornijskog sunca, Džesi Henli je posmatrala sina kako trči po plaži i uz divljačke nindža poklike tera ptice od kofice s mamcima. Preturajući po torbi pronašla je sakrivenu cigaretu, sigurna da on to neće primetiti pošto je previše zaokupljen bitkom s galebovima. Zapalila je i udahnula puna pluća dima. Dečakovo ushićenje je podseti na letnje veče prilikom njegove poslednje posete, kada je skakutao među grunionima* koji su se mrestili na obali Malibu. Zaletao se u vodu da zahvati uznemirenu ribu, dok su mu smeđe oči u čudu sijale.

Gledajući u Džoijsa, videla je dečaku verziju vlastitog lica: visoke jagodice, duboko usađene kestenjaste oči i jaku vilicu da bolje podnosi životne udarce. Nos joj je nekada bio tanak i pomalo prćast kao njegov, dok ga nije slomila o dasku za jedrenje. Nos koji su joj lekari namestili bio je previše savršen, napravljen za neko potpuno drugačije lice, i izgledao je kao da se na njoj našao greškom.

Sin joj je visok i mršav, kao njen najstariji brat i kao ona, ali je pošteđen njihove ravne mišjesmeđe kose. Njegova je kovrdžava i

* *Leurethes tenuis*, riba kalifornijske obale, razmnožava se samo u vreme visoke plime i mladog meseca, kad ženke polažu jaja na peščanoj obali. (Prim. prev.)